

Plenum

Tisdag 2.4.2024 kl. 13.59—16.35

3. Regeringens proposition till riksdagen om en tilläggsbudget för 2024

Regeringens proposition RP 17/2024 rd

Remissdebatt

Andre vice talman Tarja Filatov: Ärende 3 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till finansutskottet.

För debatten reserveras i detta skede högst två timmar. Om vi inte inom denna tid hinner gå igenom talarlistan avbryts behandlingen av ärendet och fortsätter efter de övriga ärendena på dagordningen. — Presentationsanförande, finansminister Purra, varsågod.

Debatt

14.01 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan aloittaa välittämällä osanottoni Vantaan kouluampumisessa kuolleen uhrin läheisille, omaisille ja perheenjäsenille ja lämpimät ajatuksemme väkivallanteon muille osallisille, perheille, lapsille, opettajille ja koko kouluyhteisölle. [Puhuja on liikuttunut]

Nyt käsittelyssä on lisätalousarvioesitys. Suomi-neito tarpoo taloudellisessa suossa. Talouden kasvunäkymät ovat heikot, vaihtotase on kroonisesti alijäämäinen ja julkisen talouden alijäämä rikkoo reippaasti EU:n sallimat rajat.

Vaikean taloustilanteen ohella hallitus joutuu toimimaan vaikeassa turvallisuussympäristössä. Lumien sulaessa itärajan tilanne on arvaamaton ja epävakaa, ja rajaturvallisuus herättää aiheellisesti paljon kysymyksiä. Kokonaisturvallisuuden heikentynyt tilannekuva vaatii lisää taloudellisia resursseja jo valmiiksi hankalassa taloustilanteessamme. Vastuullinen hallitus kantaa huolta turvallisuudestamme taloudellisen kestävyys ohella. [Ville Merinen: Vastuullinen hallitus välittää nuorista ja lapsista! — Puhuja pitää tauon] Valtion ydintehtävät on turvattava kaikissa olosuhteissa. Valtion ydintehtäviin kuuluu ennen muuta sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden varmistaminen. On hyvä muistaa, että valtion ydintehtävien turvaaminen edellyttää kestävä julkista taloutta. Palkat pitää maksaa, maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden resurssit on turvattava kaikissa oloissa.

Arvoisa puhemies! Suomen kansantaloutta ja julkista taloutta vaivaavat viimeisen 15 vuoden aikana toteutetun heikon talouspolitiikan ohella ulkoiset tekijät. Koko Eurooppa ja EU on melko lailla näivettyneessä tilassa varsinkin taloudellisesti. Joskus tuntuu, että EU osaa kyllä tuottaa erinomaista tahtia uusia pykälä ja artikloja, mutta uusia vientituotteita ja teknologisia innovaatioita sen sijaan vähemmässä määrin. EU sääntelee tällä menolla itsensä pois pelistä. Heikko talouskehitys EU:ssa näkyy vientivetoisessa kansantaloudessa heikentyneinä verotuloina. Kun nimellinen bkt ei kasva, myös valtion verotulot kehittyvät heikosti. Yhdysvalloissa talous kasvaa melko ripeästi ja teknologisia innovaatioita tehdään.

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

Suomessa jo peruskouluikäisillä on tutkimusten mukaan haasteita myös matematiikassa ja osaamisessa laajemmin. Teknologinen osaaminen lähtee vankalta osaamiselta laskennossa ja lukemisessa. Tulevaisuuden kasvua tehdään nyt, ja siksi hallitus tekee merkittäviä panostuksia muun muassa t&k-rahoitukseen ja korjaa peruskoulun ongelmia. Lukutaito- ja laskutaito eivät vaadi aina lisää rahaa. Sotien jälkeisinä vuosina suuret ikäluokat saatiin koulutettua ja kasvatettua vähemmän resurssein. Kysymys on ennen kaikkea myös asenteista ja arvomaailmasta. Julkisen talouden tilannekuvan perusteella emme voi jatkaa näin.

Arvoisa puhemies! Tässä vaikeassa julkisen talouden tilanteessa hallitus antaa eduskunnalle vuoden ensimmäisen lisätalousarvioehdotuksensa. Näistä luvuista minulla ei juurikaan ole valitettavasti hyviä uutisia kerrottavaksi, mutta senhän te jo tiesittekin. Ministeriön verotuloennusteen perusteella valtiontalouden alijäämä on paisumassa 12,9 miljardiin euroon. Verotuloennuste on heikentynyt yli 1,3 miljardia euroa, valtio velkaantuu siis kuluvana vuonna melkein 13 miljardia euroa talousarvion perusteella. Velkaa otetaan tilanteessa, jossa korkotaso on normalisoitunut. Korkomenot ovat rajussa kasvussa. Valtion talous on kestävämmässä epätasapainossa, ja oppositio ei ole tarjonnut mitään ratkaisuja kasvun ja tasapainon saavuttamiseksi. Kituisan talouskasvun olosuhteissa merkittävä kokonaisveroasteen nousu tappaisi lopunkin talouskasvun. Käyttötalouden epätasapainoon ovat myötävaikuttaneet 2000-luvulla lisätyt menovelvoitteet. Näitä on syytä tarkastella uudelleen.

Tässä julkisen talouden tilanteessa jokainen ymmärtää, että melkein kuukauden jatkuneet ammattiyhdistysliikkeen masinoimat poliittiset lakot tulevat pahentamaan tilannetta entisestään, sillä lakkojen taloudellinen vaikutus ei vielä näy tässä käsillä olevassa joulukuun verotuloarviossa. Suomen kansa on antanut tälle eduskunnalle mandaatin uudistaa Suomen jäykkiä ja aikansa eläneitä korporatistisia rakenteita. Tämä hallitus nauttii laillisesti valitun demokraattisen eduskunnan luottamusta. Tämä hallitus tekee lakiehdotukset, ei ammattiyhdistysliike. Työmarkkinoita on pakko uudistaa, koska talous ei ole kasvanut juurikaan viimeisen 15 vuoden kuluessa. Koska edellisten hallitusten politiikka ei ole toiminut, on pakko uudistaa rakenteita. Mitä vähemmän tässä maassa on kasvua, sitä enemmän on tarvetta sopeuttaa lisäleikkauksin. Toivoisin jokaisen ymmärtävän sen, kuinka vaikeassa tilanteessa olemme.

Arvoisa puhemies! Kansainvälinen valuuttarahastokin on antanut tukensa hallituksen talouspolitiikan linjalle. Samoin Suomen Pankki pitää julkisen talouden lisäsopeuttamista tärkeänä. Sen sijaan Suomen Pankin ehdottamaa velkakattoa kannattaa miettiä syvällisesti ennen hätiköityjä johtopäätöksiä. Muistuttaisin, että Suomessa on jo euromääräinen velkakatto, jonka määrästä päättää erikseen eduskunta hallituksen esityksestä. Samoin EU:n perussopimukset asettavat meille julkisen taloudenpidon osalta velkakaton. Julkista bruttovelkaa saa olla enintään 60 prosenttia suhteessa bkt:hen. Julkinen velkamme on vaarassa rikkoa kohta 80 prosentin rajapyykin, samoin alijäämäsäntökriteeriä rikomme reippaasti. Yhdysvalloissakin on velkakatto, jota aina nostetaan. On siis syytä katsoa peiliin: tarvitsimmeko perustavanlaatuisen asennemuutoksen sen sijaan, että säädämme jatkuvasti uusia lakeja, joita emme ehkä pysty noudattamaan? Kyse on poliittisten päätöksentekijöiden vastuunkannosta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kehysriihi on alle kahden viikon päästä. Hallitus on sitoutunut vakauttamaan velkasuhteen kuluva vaalikauden aikana. Sen myös teemme. Hallituksen työryhmä on neuvotellut jo viikkokausia, ja hallitus käsittelee tätä kokonaisuutta kehysriihessään. Leikkauksia on tulossa, veronkorotuksia on tulossa. Muistutan, että

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

emme tarkastele tässä pelkästään valtion talousarviotaloutta, vaan koko julkisen talouden kokonaisuutta. Haaste on valtava, sopeutustarve on mittava ja säästöt tulevat.

Vastuun kantaminen tarkoittaa sitä, että uskaltaa tehdä päätöksiä, jotka eivät välttämättä aja omaa välitöntä etua. Julkisen talouden vakauttaminen on meille poliitikoille yleensä vaikeaa, koska leikkaukset ovat poliittisesti ikäviä. Vastuuton ja huono talouspolitiikka voi kuitenkin johtaa vielä pahempaan ja kipeämpään lopputulokseen. Muistakaamme 1980-luvun epätervettä kulutushuuma ja sitä seurannutta velkakrapulaa — laskut oli lopulta maksettava — tai niitä leikkauksia, joita Kreikassa takavuosina tehtiin. Meillä on vielä aikaa ja tilaa oikaista Suomi-laivan kurssi. Hallitus kantaa vastuuta ja toimii sille annetun mandaatin perusteella.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarvioehdotuksessa varmistetaan Rajavartiolaitoksen resursointi esteen rakentamisen osalta kuluvalla vuodelle ajoitusmuutoksella, 74 miljoonaa, ja katetaan 12 miljoonalla eurolla ylimääräisiä toimintamenoja, jotka ovat syntyneet väli-neellistetystä maahantulosta ja Venäjän hybridioperaatiosta. Myös suojelupoliisille ehdotetaan lisäresursseja. Viranomaisten yhteisen kenttäjohtamisjärjestelmän jatkokehitystyöhön osoitetaan kolme miljoonaa euroa sekä valtion etuosto-oikeuden käyttöön kiinteistö-kaupassa Kemiönsaarella 3,5 miljoonaa euroa.

Suomi jatkaa Ukrainan tukemista 30 miljoonan euron panostuksella ampumatarvikkeiden yhteishankintaan.

Hallitus ottaa turvallisuuden vakavasti. Jos rajalla hybridioperaatio jatkuu, meidän täytyy varautua kattamaan Rajavartiolaitoksen lisääntyviä kustannuksia edelleen. Suojelupoliisin resurssit on myös varmistettava nykyisessä vihamielisessä toimintaympäristössä. Ilman rajaturvallisuutta ei ole oikeusvaltiotakaan.

Kohdentamattomia rahapeliuottoja osoitetaan nuorisotyöhön ja kulttuuriin 16,5 miljoonaa euroa.

Lisätalousarviossa otetaan käyttöön myös suhdanteita paremmin vastaan toimiva tuetun asuntotuotannon lisäkorkotukivaltuus.

Lisätalousarviossa korvataan turkistarhoille lakisääteiset erät, jotka syntyivät terveys-turvallisuuden pakottamista eläinten massalopetuksista viranomaispäätöksin. Turkistarhoille osoitettu korvaus on lakisääteinen, ja siihen ei sisälly poliittista harkintaa.

Odotan rakennusalan ahdingon helpottavan luontaisesti kesän jälkeen, kun yleinen korkotaso lähtee markkinaodotusten mukaisesti laskuun. Rakennusala on tunnetusti erittäin suhdanneherkkä, ja siksi ei olisi kovin viisasta lähteä tukemaan sitä massiivisesti tässä suhdannekierron vaiheessa. Muistutan, että uusia myymättömiä asuntoja on edelleen paljon ja markkina ei toimi, koska hinnat eivät laske tarpeeksi, jotta asunnot menisivät kaupaksi. Tämän valtuuden nosto 750 miljoonasta eurosta 2,25 miljardiin euroon on kuitenkin hallituksen kädenojennus tilanteessa rakennusosalle ja siellä työskenteleville.

Arvoisa puhemies! Myös osinkotuloarviota nostetaan 280 miljoonalla eurolla, ja nämä rahat voidaan käyttää muun muassa tiestön korjausvelan purkuun. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelypuheenvuorosta. — Käydään tässä vaiheessa debattia, koska sille tuntuu olevan tarvetta. Eli ne, jotka haluavat käyttää minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron, nousevat seisomaan ja painavat V-painiketta. — Ensimmäiseksi edustaja Lohi, valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja.

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

14.12 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa ehkä merkittävin asia on se, että verotuloennusteet alenevat peräti 1,3 miljardia euroa tältä vuodelta. Se tarkoittaa, että nettolainanotto — toisin kuin vielä syksyllä päätimme, tai eduskunnan hyväksymään budjettiin sisältyy 11,4 miljardia — nouseekin 12,9 miljardiin, mikä tarkoittaa, että tänä vuonna katamme valtion menoista jo lähes 15 prosenttia lainanotolla. Tilannehan on järkyttävä, ongelma on yhteinen, ja on aivan oikein, että siihen hallitus pyrkii puuttumaan ja tekee parhaansa, että se saadaan ratkaistua.

Nyt kysyn kuitenkin valtiovarainministeri Purralta: Kun katsotaan näitä lukuja, niin asetettiin viime syksynä hallituksen toimesta lähtölava liian alas verotiedon suhteen? Tarkoitan sitä, että oliko oikea-aikaista lähteä ampumaan aukkoja verotukseen: [Puhemies koputtaa] varainsiirtoverotukseen 70 miljoonaa, olutverotuksen alennus, isot tuloveron alennukset ja niin edelleen, ajoneuvoveron [Puhemies: Minuutti!] alennukset myös.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

14.13 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme lisätalousarviota, mutta Suomi ja Vantaa kokivat järkyttävän tapahtuman tänä aamuna, ja esitämme syvän osanoton erityisesti menehtyneen pienen lapsen omaisille ja läheisille ja toivotamme voimia loukkaantuneille ja koko kouluyhteisölle. Uutinen on järkyttävä ja varmasti on pysäyttänyt meidät kaikki.

Arvoisa puhemies! Kiitän valtiovarainministeriä tämän budjetin esittelystä ja voin yhtyä siihen huoleen, joka tässä aiemmin esitettiin ennen kaikkea verotulojen romahtamisesta. Toivoisin myös hiukan tarkempaa arviota tästä rakentamistoimialan tilanteesta. Pahoin pelkään, että se on hiukan pahempi kuin se arvio, joka tässä äsken kuultiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskiewicz.

14.15 **Ben Zyskiewicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Omalta osaltani haluan myös yhtyä näihin surunvalitteluihin ja osanottoon tämän surmansa saaneen lapsen ja vakavasti loukkaantuneiden lasten omaisille. Myötätuntoni on kyllä myös tekijän perheellä. Ei varmasti heilläkään ole tässä tilanteessa helppoa.

Varsinaisesti halusin nostaa keskusteluun edelleen jatkuvat ja massiivista vahinkoa taloudellemme aiheuttavat lakot. Olen ymmärtänyt, että tällaisilla erittäin vahingoittavilla lakkoilla uhataan, jotta saataisiin hallitus perääntymään aikeistaan. Näin tapahtui esimerkiksi Esko Ahon hallituksen aikana, kolmekin kertaa. Mutta nyt en ymmärrä, miksi edelleen lakkoillaan. Eikö se ole jo käynyt selväksi, että hallitus ja eduskunta eivät peräänny? Mikä järki on jatkaa näitä lakkoja? Sitä minä en ymmärrä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Virta.

14.16 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkoitukseni oli tänään pitää hyvinkin kipakka puheenvuoro ja kritisoida mielestäni epäuskottavaa talouspolitiikkaa, jota hallitus harjoittaa. [Oikealta: Siinähan se tuli!] Mutta kuten olemme tänään kuulleet, Vantaan uutiset ovat järkyttäneet, ja ne järkyttävät meistä kaikkia varmasti aivan yhtä lailla riippumatta siitä, mitä puoluetta tänään edustamme tässä salissa. Haluan lähet-

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

tää koko puolueeni puolesta osanotot uhrin läheisille ja omaisille, kaikille, joita tämä järkyttävä tilanne koskettaa, ja toivon, että heistä jokainen saa riittävän avun ja tuen.

Me olemme yhdessä yhteiskuntana epäonnistuneet. Ei hallitus tai entinen hallitus ole epäonnistunut, vaan olemme yhdessä yhteiskuntana epäonnistuneet.

Haluan kiittää tässä lisätalousarviossa sitä, että nyt nuorisotyöhön laitetaan lisää rahaa, mutta vetoan vielä, että hallitus muuttaisi ja miettisi linjaa sen suhteen, että aikaisemmat päätökset peruttaisiin liittyen nuorisotyöhön ja vaikka lastensuojelun jälkihuoltoon ja, kuten tässä on edellä puheenvuoroissa kuultu, myös tulopuoli otettaisiin tarkasteluun nyt kehysriihen yhteydessä, jotta aidosti tämä velkalaiva saadaan pysäytettyä ennen kuin se muuttuu sukellusveneeksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen, Sebastian.

14.17 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Kreikka, Italia, Espanja — näiden maiden joukkoon Suomi nyt luokiteltiin, kun mitattiin velkakestävyyttä. Riskitaso nousi korkeaan luokkaan. Joko alkavat vasemmistossa hälytyskellot soida? Joko löytyy halua kääntää suunta? No, ei toki. Ne, jotka ovat romauttamassa lapsilta ja nuorilta hyvinvointivaltion säilymisen, moraaliposeeraavat täällä sankareina. Ei mitään häpyä. [Suna Kymäläinen: Siinä sitä on taas asiallista keskustelua!] Jokaista säästötoimea on vastustettu. Jopa työllisyyttä lisäävät uudistuksetkin halutaan estää. Ja mitä vielä? Vasemmistolainen ay-liike on lakoillaan lamauttanut Suomen viennin — tuloksena lomautuksia ja investointien perumisia. Kuvitteletteko tosiaan, että näillä keinoilla Suomi nousee Etelä-Euroopan luokasta takaisin Pohjoismaiden luokkaan? No, ei nouse. Ainut tie sinne kulkee säästöjen ja uudistusten kautta. Niitä on nyt pakko etsiä lisää. Odotan, että vippivasemmisto vastustaa niitäkin, mutta todellista vaihtoehtoa te ette edelleenkään tarjota.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Saramo.

14.18 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minäkin otan osaa omaisille Viertolassa tapahtuneen kammottavan tapahtuman johdosta, joka vaikuttaa varmasti myös muualla Suomen kouluissa. Nyt tarvitaan tukea.

Mutta tähän asiaan: Tässä edustaja Tynkkynen puhui Kreikan tiestä, ja todella hallitus puhuu koko ajan siitä, sopeutetaanko vai eikö sopeuteta, kun siitähän ei ole kyse, vaan siitä, miten sopeutetaan. Tämä hallitus kyllä minusta näyttää todella olevan sillä kuuluisalla Kreikan tiellä, kun veroja ei kerätä sieltä, missä eniten maksuvaraa olisi. Te annatte suurituloisimmille veronalennuksia. Te jatkatte näitä verohelpotuksia ja osinkoverojärjestelmää, jollaista ei ole missään muualla maailmassa. Sellaista ei ollut edes Kreikassa. Marinin hallituksen tuoman työllisyyden huomenlahjan, 1,4 miljardia, te annoitte sellaiseen heti veronalennuksina — siitä 700 miljoonaa suoraan yrityksille ylimääräisenä lahjana. Kyllä nyt todella suunta pitäisi kääntää, mutta päinvastaiseen suuntaan kuin minne te olette viemässä Suomea. Te olette viemässä Suomea ahneuden ja lyhytnäköisen voitontavoittelun Suomeen, jossa velka kasvaa. Te kasvatatte [Puhemies koputtaa] koko ajan velkaa, kun [Puhemies koputtaa] ammattiyhdistysliike taistelee hyvinvointivaltion puolesta, ja toki mekin tuemme sitä taistelua.

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

14.20 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän lisätalousarvion surullisin luku on kyllä tuo 12,9 miljardia euroa. Se on tämän hallituksen ensimmäisen kokonaisen toimintavuoden velkasaldo. Velkaantuminen ei siis tässä yhteiskunnassa ole tämän hallituksen toimenpiteillä vähentynyt vaan lisääntynyt, ja se on aika paljon, kun vertaa niihin puheisiin, joita varsinkin ennen vaaleja pidettiin.

Arvoisa puhemies! Se, minkä takia nyt sitten velkamäärä edelleen kasvaa — kun tässä lisätalousarviossa puolitoista miljardia euroa joudutaan ottamaan uutta velkaa — sehän johtuu kahdesta asiasta: ensinnäkin siitä, että hallitus ei reagoinut jo viime syksynä omassa talousarviossaan siihen suhdannetilanteeseen, mikä tiedettiin, että on tulossa, siihen ei reagoitu; ja toinen syy, ettei reagoitu myöskään siihen, että verotulokertymän ennustettiin jo silloin laskevan. Jos hallitus olisi näihin jo reagoinut, tätä puoltatoista miljardia lisävelkaa ei tässä lisätalousarviossa otettaisi. Nyt toivoisin, että valtiovarainministeri kommentoisi, että olisiko ollut syytä kuunnella viime syksynä, [Puhemies koputtaa] jos ei nyt oppositiotta, niin ainakin talouden asiantuntijoita, [Puhemies koputtaa] niin olisimme välttyneet tältä uudelta velkaruiskeelta, [Puhemies koputtaa] jonka te otitte. [Sheikki Laakso: Kannattaa varmaan omiakin puheita kuunnella!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaikkonen.

14.21 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn myös esitettyihin surunvalitteluihin ja osanottoon tässä traagisessa ja surullisessa tilanteessa. Ajatukset ovat nyt vahvasti Vantaalla.

Mutta eduskunnan käytäntöjen mukaisesti täällä puhutaan siitä, mikä listalla on, ja se on tämä budjettiasia. Siitä haluaisin nostaa esiin lähinnä tämän: Yhdyn edustaja Lohen huomioihin, mutta noston myönteisenä esiin sen, että tuota itärajan aitahanketta sillä tavalla nopeutetaan, että siirretään vuodelle 25 varattuja rahoja vuoteen 24 eli tänä vuonna pystytään tekemään tuota aitaa enemmän. Se on kuitenkin varsin tehokas keino pysäyttää luvaton tonta rajan ylittämistä maastoteitse. Tuon aidan rakentamisen ei pitäisi olla mitään rakettitiedettä. Toivoisin, että hallitus edelleen miettisi keinoja nopeuttaa tuota hanketta. Viestini on, että kuokkaa maahan nyt ja äkkiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Poutala.

14.22 **Mika Poutala kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämänaamuisen järkyttävän uutisen jälkeen ajatukset ja rukoukset ovat olleet omaisten puolella. Sen takia olen yhä enemmän varma siitä, että hallituksen päätös lisätä kolme miljoonaa euroa nuorisotyöhön kouluissa ja oppilaitoksissa sekä nuorten työpajatoimintaan on ollut välttämätön ja oikeasuuntainen toimi. Viimeistään nyt jokaisen on ymmärrettävä ja hyväksyttävä, että meillä ei ole varaa jättää yhtään nuorta yksin ja syrjäytymään. Uskon, että hallitus ja oppositio yhdessä ovat tätä mieltä, ja tämä oli hieno uutinen myös hallitukselta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

14.23 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn ministeri Purran surunvalitteluun. Kaikki tuki nyt sitä tarvitseville.

Haluan myös antaa ministeri Purralle kiitosta tästä lisätalousarviosta. Tässä on tärkeitä toimenpiteitä muun muassa meidän itärajamme turvallisuuden takaamiseksi. Kysyisin ministeriltä: onko lisääidan rahoittamisesta käyty neuvotteluja esimerkiksi Euroopan unionin kanssa? Kiitos myös Tšekin 800 000:n tykistöammuksen hankkimisesta Ukrainalle. Suomi osallistuu tähän omalla osuudellaan, ja sen rahoitus on tässä. Tämä lisätalousarvio kertoo myös siitä, että Kreikan valtio on maksanut tämän vuoden mutta myös jo seuraavan vuoden lainojen lyhennykset meille etukäteen takaisin. Olkoon se muistutuksena meille siitä, että silloin kannattaa tehdä, kun vielä itse voimme tehdä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

14.24 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turkistarhoilla on uusi vuosi, uudet taudit ja uudet korvaukset mutta pysyvä eläinten kärsimys.

Tässä ollaan nyt ohjaamassa 44 miljoonaa euroa näitä influenssakorvauksia, ja tämä siis käytännössä tarkoittaa sitä, että tällä hetkellä veronmaksajien rahoilla tekoahjotetaan alaa, joka muuten on tappiollinen. Yhteiskunta myös tällä hetkellä ohjaa valtion rahoja alalle enemmän kuin mitä se tuottaa verotulojen ja muiden muodossa. Tämän takia herää tietenkin kysymys, miksi nämä rahat käytetään tämän epäeettisen alan ylläpitoon eikä siihen kestävään alasajoon ja reiluun siirtymään. On totta, että se olisi pitänyt tehdä jo vuosia aikaisemmin, ja vasemmistoliitto onkin jo vuosikausia vaatinut tällaista reilua siirtymää alalle ja että siinä yhteydessä voitaisiin maksaa myös näitä luopumistukia.

Nyt myös näillä korvausrahoilla käytännössä on käynyt niin, että puhtaana pysyneen [Puhemies koputtaa] tappiollisen tilan eläimiä ostaa tila, joka korvausrahoilla on omat eläimensä lopettanut, [Puhemies koputtaa] eli tämä on johtanut ihan absurdeihin tilanteisiin myös alan sisällä.

Onko tässä mitään järkeä, ministeri?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

14.25 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös omalta osaltani haluan yhtyä niihin surunvalitteluihin, osanottoihin, mitä täällä on uhrille ja hänen läheisilleen esitetty.

Puhemies! Kaiken kaikkiaan tästä lisätalousarviosta täytyy huomioda — kuten edustaja Räsänen totesi — että huomionarvoisa luku tässä on tämä 13 miljardia euroa. Tämä hallitus lupasi lopettaa velkaantumisen, ja nyt tämä ensimmäisen vuoden saldo on 13 miljardia velkaa lisää. Samaan aikaan verotuotot tippuvat, työttömiä työnhakijoita on 32 000 enemmän kuin vuosi sitten. Eli täytyy todeta tässä, ministeri Purra, että hallituksen talouspolitiikalta on pudonnut pohja pois.

Minä kannan huolta myös niistä leikkauksista, jotka ovat tulleet nyt voimaan. Todella monien ihmisten arki vaikeutuu, ja leikkaukset kohdistuvat moniin suomalaisiin. Siksi haluan kysyä teiltä, ministeri Purra, kun teillä nyt on parin viikon päästä tämä kehysriihi: Mikä ote teillä siihen tulee olemaan? [Puhemies koputtaa] Voittaisiko vihdoinkin oikeudenmukaisuus, vai teettekö sopeuttamispäätökset taas leikkuulautaa heilutellen?

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne.

14.27 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajatukset ovat tosiaan tänään muualla kuin lisätalousarviossa. Omat surunvalitteluni myöskin uhreille ja omaisille, koko yhteisölle.

Aiheena on kuitenkin lisätalousarvio. Valtiovarainministeri nosti nämä Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n huomiot. Olisin kysynyt: Aiotteko ottaa vakavasti myös ne muut huomiot, joita ette tässä nostaneet, esimerkiksi hiilinielujen vahvistamisen ja verotuksen tulopohjan vahvistamisen? Onko ne ohjeet myös luettu hallituksen parissa?

Olisin myös todennut, että edelleen tästäkin lisätalousarviosta puuttuvat luonto- ja ilmastotoimet — toivottavasti niitä kehysriihessä aletaan näkemään — ja nostanut esiin, että kyllä, poliittista harkintaa eivät ole turkistarhojen tuet, mutta poliittista harkintaa on se, että auringonlaskun alaa aiotaan edelleen tukea, vaikka se on taloudellisesti ja eettisesti kestävä mätöntä ja sisältää globaalin pandemian riskit niin kauan kuin se jatkuu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

14.28 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen iloinen, että lisätalousarviossa on huomioitu rakennusalan haastava suhdanne- ja työllisyystilanne. Alaa tuetaan viisaasti.

Koulu- ja oppilasnuorisotyöhön, etsivään nuorisotyöhön sekä nuorten työpajatoimintaan tulee myös tärkeä lisäys, aivan kuten liikuntatoimeen.

Edellä mainitut lisäykset osoittavat hyvin, että hallitus seuraa aktiivisesti tilannetta ja toimii sen mukaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska.

14.28 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä lisätalousarviesitys tietysti ennakoi myös sitä keskustelua, mitä budjettiriihessä on odotettavissa. Niin kuin ministeri hyvin kuvasi, tilanne on äärimmäisen vaikea ja kovia sopeutustoimia on edessä ja niihin pitää myöskin varautua. Olen ymmärtänyt, kun ministeri on voimakkaita puheenvuoroja tästä käyttänyt, että hän on myös valmistanut suomalaisia rankkoihin taloustoimiin. Mutta toisaalta toivoisin hallitukselta semmoista ymmärtäväisempää kuvaa myös siihen, että kuluttajille ja yrityksille pitäisi jollakin lailla pystyä luottamusta lisäämään. Nythän tällä hetkellä kuluttajien ja yrittäjien arviot ja odotukset Suomen taloudellisesta tilanteesta ovat erittäin heikot. Me tiedämme sen, mutta kyllähän me toisaalta myös odotamme, että sieltä riihestä tulee sitten sellaisia toiveikkaitakin viestejä siitä, että tämä taloustilanne saadaan jollakin tavalla pidemmällä aikavälillä korjattua, ja se todella vaatii myöskin, että katsotaan verot, katsotaan tulot ja katsotaan menot eli kokonaisuutena.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

14.30 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Syvä, niin syvä osanotto Vantaan ampumisen uhreille, loukkaantuneille ja kaikille, keitä asia koskettaa, omaisille, perheille.

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

Suomi on tänään rikki. On tärkeää, että huomaamme lapset ja nuoret entistäkin vahvemmin. Teemme kaikkemme, että terapiatakuun saamme voimaan ja mielenterveyspalveluja saamme parannettua Suomessa, niin että näemme oppilaat, ne pienimmätkin.

Pidän erittäin hyvänä, että hallitus kohdentaa nuorisotyöhön lisäresursseja yli kolme miljoonaa euroa. Se on erittäin tärkeää, ja toivon, että se todellakin kohdistuu sinne koulu- ja oppilas-, laitos- ja nuorisotyöhön, nimittäin siellä on tarvetta katseille, kuulemiselle, huomiolle, silmille ja meille aikuisille ihmisille. Pidän myös tärkeänä, että liikuntaan kohdennetaan resursseja. Liikunta ylläpitää meidän jokaisen hyvinvointia, ja erityisesti nuorille ja lapsille se on hyvin tärkeää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

14.31 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä yhdyn täällä muihin kansanedustajiin, jotka ovat välittäneet osanottonsa Vantaan koulun ampumista- pahtuman johdosta kuolleen lapsen omaisille ja myöskin muille asiaa koskettaville henkilöille. Tämä varmasti vaikuttaa koulussa vielä pitkään ja koko Vantaan alueella ja lähialueellakin.

Tässä salissa noin kymmenkunta vuotta sitten käytiin keskustelua Kreikan, Kyproksen, Espanjan ja Portugalin tukemisesta eli Etelä-Euroopan maiden tukemisesta, mutta vähänpä me silloin tiesimme siitä, mihin Suomen julkinen talous olisi menossa. Kuten, ministeri Purra, te totesitte, julkinen alijäämä rikkoo jo 80 prosentin rajapyykin tänä vuonna ja verokertymäkin tulee olemaan paljon ennustettua pienempi.

Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä tähän loppuun todeta sen, että olen erittäin tyytyväinen siihen, että itärajan turvallisuuteen nyt satsataan tässä lisätalousarviossa. Turvallisuus on todella tärkeä asia meille kaikille. [Puhemies koputtaa]

Mutta nyt kun ministeri Multalakin saapui saliin, niin haluaisin sekä ministereiltä Multala että Bergqvist kysyä, [Puhemies koputtaa] millaisia satsauksia tulotte tekemään tämän lisätalousarvion yhteydessä nimenomaan lasten ja nuorten palveluihin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

14.32 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi kiitos ministeri Purralle koskettavasta avauspuheenvuorosta. Tämä on järkyttävä päivä.

Mitä tulee itse lisätalousarvioon, siinä itärajan tilanne ja turvallisuus on otettu huomioon. Kun Suomen turvallisuuteen pyritään vaikuttamaan hybridioperaation muodossa, niin meidän on toimittava. Sen sijaan, että levittäisimme käsiämme ja toivottaisimme kaikki hallitsemattomasti tervetulleeksi, Suomen on pystyttävä uskottavaan rajavalvontaan. Siksi on hyvä, että lisätalousarviossa on haluttu panostaa itärajan esteaidan nopeutettuun rakentamiseen. Esteaita on välttämätön, jotta välineellistetty tai laitton maahantulo saadaan estettyä. Se antaa Rajavartiolaitokselle lisää reagointiaikaa, helpottaa häiriötilanteiden hallintaa merkittävästi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

14.33 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässäkin keskustelussa on esiintynyt jälleen väite, että hallituksen talouspolitiikalle ei olisi vaihtoehtoja, että

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

olisi välttämätöntä hoitaa Suomen taloutta juuri tällä tavalla. Tosiasia kuitenkin on se, että hallituksen talouspoliittiset päätökset ovat arvovalintoja ja vaihtoehtoja on oppositiostakin esitetty lukuisia.

Tartun yhteen yksityiskohtaan, mikä itselläni pisti silmään tässä lisätalousarviossa. Samalla viikolla, kun pienituloisiin kohdistuvat leikkaukset astuvat voimaan, saamme tosiaan hallitukselta esityksen, jossa turkistarhoille riittää tukea lähes 50 miljoonan euron edestä — ilman minkäänlaista suunnitelmaa tämän auringonlaskun alan hallitusta alasajosta, joka olisi paitsi reilua tarhaajille myös Suomen talouden, terveysturvallisuuden ja tietenkin eläinten hyvinvoinnin kannalta tarpeellista — voisi jopa sanoa: välttämätöntä.

No, tänään saatiin myös uutinen SSAB:n investointipäätöksen osumisesta Suomen sijaan Ruotsiin. Hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroissa on esiintynyt väite, että lakot olisivat tähän se ratkaiseva syy, vaikka yhtiö itse on tämän kiistänyt. Minun toiveeni on, että hallitus ottaisi peilin käteen ja ryhtyisi [Puhemies koputtaa] ensinnäkin neuvottelemaan tämän työmarkkinasolmun aukaisemiseksi mutta myös pohtisi, miten hallituksen oma [Puhemies koputtaa] politiikka vaikuttaa näiden vihreän siirtymän investointien koittamiseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

14.35 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän alkuun yhdyn myös osanottoihin tämän ikävän tapahtuman osalta, mikä tänään on meitä koskettanut.

Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön tuorein työllisyyskatsaus kertoo seuraavaa: Työttömiä työnhakijoita oli helmikuun lopussa yhteensä 289 700. Se on 31 600 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Koko maassa oli lomautettuna helmikuun lopussa 45 700 henkilöä, mikä on 15 200 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Pitkäaikaistyöttömiä, yhtäjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä työnhakijana olleita oli 92 200, mikä on 7 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Nuoria alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 5 000 enemmän kuin edellisen vuoden helmikuussa eli yhteensä 32 000. Helmikuussa oli avoinna 151 400 työpaikkaa, mikä on 46 900 vähemmän kuin vuosi sitten. Arvoisa valtiovarainministeri, vieläkö näette, että tässä tilanteessa työttömiltä leikkaamalla he työllistyvät?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu.

14.36 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ajatukset ja rukoukset ovat tosiaan tänään Vantaan uhrien ja heidän omaistensa ja kaikkien Suomen lasten ja nuorten luona. Korkeimman varjelusta lapsemme ja nuoremme ennen kaikkea tarvitsevat. Lasten ja nuorten vuoksihan me erityisesti täällä eduskunnassa työtä teemme, ja ajattelen, että sitä pitää yhdessä myöskin jatkaa.

Mielestäni valtiovarainministeri aivan oikein korosti vastuullisuutta tuossa puheenvuorossaan. Sitähän me nimenomaan tarvitsemme, vastuullista vapautta, sitä, että välitämme toisistamme ja läheisistämme.

Alkuvuosi ei tosiaan ole kovin häävisti lähtenyt talouden kannalta käyntiin, ja tilannetta ovat nämä lakot entisestään vaikeuttaneet. Valtiovarainministeri kertoi, että leikkauksia ja veronkorotuksia on luvassa. Mutta haluaisin yhtä yksityiskohtaa kysyä, kun näistä valtion

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

saamista osinkotuloista ehdotetaan korotettavaksi 280 miljoonaa: Ovatko nämä seurausta hallitusohjelman mukaisesta listaamattomien yritysten, yhtiöiden ylipääomistusten purkamisesta? Vai onko hallitus poikkeamassa ohjelmasta [Puhemies koputtaa] ja käyttämässä tavanomaisia osinkotuloja investointiohjelmaansa, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi Turun tunnin junaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

14.37 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella tuntuu osoittava sormi koko ajan olevan entisen hallituksen suuntaan, ja nyt on toinenkin vihollinen löytynyt: ay-liike. Itse olette pitkän ja kalliin marssin valinneet, ja kyllä toivoisi teidän jossain vaiheessa neuvottelupöytään istuvan. Ei tälle voi tilanne mennä, että järempäisesti ajetaan suomalaiset työmarkkinat aivan pattitilanteeseen. Kaikki tähän näkyy: Hallituksen talouspolitiikan pohja on murentumassa, se on murentumassa. Ihmisten ostovoima ja varovaisuus näkyvät selvästi alv-tuotoissa, yhteisövero yrityspuolella, ja sitten tuloverojen puolen miljardin korjaus näkyy tässä työmarkkinatilanteessa ja heikentyneessä työllisyydessä — 32 000 uutta työtöntä vuoden sisään tullut lisää. Kokoomus muistaakseni viime vuoden puolella täällä salissa lupasi kovaan ääneen, että 60 000 uutta työpaikkaa tänä vuonna tulee. Pitkä on matka. Toivoisin itse, että hallitus kiinnittäisi huomiota nyt myös tähän kasvupolitiikkaan, [Puhemies koputtaa] missä ei ole mitään näkymää lisätalousarviossa olemassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen, Oras.

14.38 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään meitä kaikkia tosiaan yhdistää suuri suru Vantaan järkyttävistä tapahtumista, ja uskon, että kaikkia meitä yhdistää myös huoli tämän maan lapsista ja nuorista, niin kuin muun muassa edustaja Aittakumpu edellä viittasi. Nyt kun perheissä ollaan huolissaan, niin toivoisin, että voisimme lähettää tästä salista tämän maan nuorille ja lapsille yhteisen viestin ja se viesti olisi senkaltaisen, että on se oma murhe millainen tahansa, tuntuu se oma tilanne kuinka lohduttomalta tahansa, niin apua saa aina ja toivoa on aina. Jotta voisimme pitää tästä yhteisestä lupauksesta kiinni, se edellyttää sitä, että me myös turvaamme rahoituksen nuorisotyölle, me turvaamme rahoituksen koulutukselle ja terveydenhuollolle. Toivon, että tämän puolesta voimme tehdä yhdessä tässä salissa töitä, kun syvennymme tämän lisätalousarvion käsittelyyn.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja.

14.39 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös omasta puolestani esittää osanottoni Vantaan kouluampumisessa menehtyneen lapsen sekä loukkaantuneiden lasten omaisille ja läheisille.

Ja mitä tulee tähän lisätalousarvioon, niin minusta on hyvä, että hallitus tässä tunnistaa ARAn suhdannepoliittisen potentiaalin lisäämällä korkotukivaltuuksia, mutta sitä suuremmalla syyllä herää kysymys, miksi hallitus sitten tämän politiikkansa isossa kuvassa ajaa alas näitä työkaluja, joilla voidaan vastata rakennusalan ahdinkoon, ja puhun nyt esimer-

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

kiksi Valtion asuntorahaston mittavasta tuloutuksesta ja ARAn heikennyksestä ja asumis-oikeusasuntojen rakentamisen lopettamisesta.

Haluan myös lopuksi huomauttaa, että kun täällä on ilmaistu hallituksen panostavan nuoriin, niin minusta tämän asian kanssa tulee myös olla rehellinen. Tulee itselleni mieleen kolme toimenpidettä, jotka vievät päinvastaiseen suuntaan. Yksi on se, että NUOTTI-valmennuksessa ja nuoren ammatillisessa kuntoutuksessa edellytetään jatkossa sairaus- tai vammadiagnoosia. Toinen on se, että eilen voimaan tulleet leikkaukset osuivat kovimpaa yksin asuviin nuoriin ja [Puhemies koputtaa] työttömiin nuoriin. Ja kolmas on se, [Puhemies koputtaa] että lastensuojelun jälkihuollon ikärajaa lasketaan. Eli toivon, [Puhemies koputtaa] että hallitus myös näitä kysymyksiä pohtii uudestaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

14.41 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Surunvalittelut ja osanotto kohdanneeseen suruun läheisille ja omaisille.

Käsitlemme nyt lisätalousarvioehdotusta, ja valtiovarainministeri Purra tuossa toikin ihan hyvästi esille näitä asioita, ja ulkoinen ja sisäinen turvallisuus ovat todella tärkeitä asioita, joihin nyt tämä hallitus kiinnittää huomiota. Rajalla on tärkeää kiinnittää huomiota näihin turvallisuusasioihin. Itärajan aitakin mainittiin, pidän sitä erittäin tärkeänä.

Erityisen ilahtunut olen myös siitä, että nuorisotyöhön on tulossa rahaa. Rahaa on todellakin vähän käytettävissä, mutta on järkevää, että sitä käytetään hyvin ja järkevästi niihin oikeisiin ja tärkeimpiin asioihin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

14.42 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! SDP:n eduskuntaryhmän puolesta lähetän myös syvimmat osanottomme Vantaan koulusurman uhreille. Tämä on kerta kaikkiaan järkyttävä tapaus ja avaa tämän pääsiäisen jälkeisen arjen tavalla, jota emme tule unohtamaan. Taivaskin itkee.

Mollivoittoinen on myös tämä lisätalousarvio. Sen synkin luku on 1,4 miljardia euroa vähemmän verotuloja ja kasvava alijäämä, 13 miljardiin. Se on epäonnistuminen hallitukselta, joka nimenomaan halusi taittaa velkaantumisen. Ja, rouva puhemies, luulen, että juuri tänään me suomalaiset tarvitsemme jotain toivoa ja näkymää tästä eteenpäin. Moni talousasia on meidän ulottumattomissamme, me emme voi kaikkeen vaikuttaa, mutta omiin asioihimme voimme vaikuttaa, ja erityisesti tähän työmarkkinatilanteeseen. Ajattelen, että rouva valtiovarainministeri juuri kehysriihen alla lähettäisi suomalaisille tarpeellisen uutisen, jos hallitus avaisi aidot neuvottelut ja tulisi työntekijöitä vastaan ainakin niissä kysymyksissä, [Puhemies koputtaa] joilla ei ole todennettavissa työllisyysvaikutuksia. Oletteko valmis tähän?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kangas taisi juuri poistua — no, sen puheenvuoron saa sitten edustaja Bergbom.

14.43 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Haluan omasta puolestani esittää osanottoni ja surunvalitteluni Vantaalla menehtyneen nuoren vanhemmille, läheisille sekä ystäville ja kaikille, joita tämä traaginen päivä on koskettanut.

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

Kaikki ollaan huolissamme hyvinvointivaltiosta tässä salissa, ja senhän takia näitä toimia tehdään, että niillä nuorilla ja lapsilla, köyhillä, vähäosaisilla, vähävaraisilla ja sairaila ihmisillä olisi se myös jatkossa, olisi niitä palveluita, joilla voidaan auttaa niitä, jotka apua tarvitsevat. Mutta eihän voida auttaa, jos ei ole sitä rahaa. Kuka täällä salissa ei haluaisi jakaa sitä rahaa joka suuntaan? Varmaan jokainen haluaisi. Minä keksin miljardien edestä menokohteita, mihin voitaisiin laittaa kaikille. Niin tekin. Senhän takia tätä tasapainotetaan nyt, että niillä, joilla menee huonosti, menisi paremmin tulevaisuudessa. Sanon vain, että hyvätuloiset, rikkaat ihmiset pärjäävät, vaikka meillä ei olisi hyvinvointivaltiota, mutta ne nuoret, joilla esimerkiksi ei ole kaikki asiat kohdallaan perheessä, eivät pärjää ilman sitä hyvinvointivaltiota ja niitä turvaverkkoja, joita verotuloilla rahoitetaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

14.44 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös yhtyä näihin surunvalitteluihin, ja yhdyin myös ministeri Purran tuntemuksiin, kun hän piti tämän hienon aloituspuheenvuoron tässä, sen alun. Olen sitä mieltä, ehkä ammatillisen taustani vuoksi myös, että toivoisin ja vetoan kaikkiin tässä salissa ja kaikkiin aikuisiin, ettemme politisoisi tätä järkyttävää tragediää. Se ei auta yhtäkään nuorta, se ei auta yhtäkään omaista.

Tähän itse asiaan: Poliitikassa on kyse arvovalinnoista. Eilen astuivat voimaan hallituksen massiiviset leikkaukset, jotka koskettavat noin puolta miljoonaa suomalaista. Ministeri Purra, te sanoitte tässä aikaisemmin, että vastuullisessa politiikassa on kyse siitä, että on valmis viemään läpi sellaisia leikkauksia, joita ei ole välttämättä helppo toteuttaa, mutta näin on helppo ehkä sanoa silloin, kun ne leikkaukset eivät kosketa omaa asemaa. [Puhemies koputtaa] On vaikea ymmärtää, miksi hallitus toteuttaa sellaista talouspolitiikkaa, [Puhemies: Minuutti!] joka ei millään tavalla leikkaa esimerkiksi ministeriäitiossa olevien ihmisten tuloja mutta leikkaa niiltä ihmisiltä, jotka ovat kaikkein pienituloisimmassa asemassa tässä yhteiskunnassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täällä on nyt vielä kaksi pyydettyä vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen ministeri varmaan haluaa vastata. — Edustaja Strandman.

14.46 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Syvä osanottoni ja surunvalitteluni tämän päivän koulutapahtumiin. Perheet ja kodit tarvitsevat tukea ja apua.

Arvoisa puhemies! Suomi rämpii taloudellisessa suossa, suossa, josta se omin voimin ei pääse ylös. Talousarviossa nettolainanoton tarve kasvaa jopa puolellatoista miljardilla eurolla ja lainan tarve kohoaa jo lähes 13 miljardiin euroon vuonna 2024. Tämä arvio kuitenkin perustuu joulukuun ennusteisiin, eli niissä ei ole mukana tämän kevään vastuuttomien poliittisten lakkojen miljardien hintaa.

Arvoisa puhemies! Viime hallitus rakensi tämän suon, ja liittojen toiminta varmistaa sen syvyyden. Viime hallituskaudella vähät välitettiin velanotosta. Fläppitauluihin jopa kehdattiin kirjoittaa, että rahaa on. No, nyt sitä rahaa ei ole, eikä ole osalla oppositiosta ja liitoista pahemmin ymmärrystä talouden realiteeteista. Juuri tänään saimme kuulla, kuinka neljän ja puolen miljardin SSAB-investointi meni Suomen sijasta Ruotsiin liiketoi-

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

minnallisten syiden vuoksi. Pahoin pelkään, etteivät tällaiset uutiset jää vain tähän surulliseen esimerkkiin.

Arvoisa puhemies! Rahaa ei ole, ja velkavuori sen kuin kasvaa. [Puhemies koputtaa] Tämä tarkoittaa lisäsopeutuksia, ja nimenomaan sopeutuksia, jotka olisi pitänyt tehdä jo ai-koja sitten. Valitettavasti näitä tekoja ei edellinen hallitus omassa vastuuttomuudessaan kyennyt tekemään. [Puhemies: Minuutti!] No nyt sitten tehdään, jotta edes jotain suomala-
laisesta taloudellisesta suvereniteetista ja hyvinvointivaltioista jää jäljelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

14.48 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti jokaiselle alkaa olla jo pikkuhiljaa selvää, miten huonossa tilassa meidän talouden tila Suomessa on. Se oli sitä jo ennen tätä hallitusta, ja varmasti te ymmärrätte sen myös tällä hetkellä oppositi-
osiossa. Se jäi meille huonoon tilaan, kun tämä hallitus aloitti, ja me aloitimme sen vuoksi tämän tasapainotustyön, 6 miljardin sopeutukset, kauden aikana suoritettaviksi, ja nyt tulee vielä 3 miljardia, tai sinnepäin, lisää. Se on valtava työtaakka, ja siksi pidän ihmeellisenä sitä, että oppositiosta kuullaan puheenvuoroja, joissa ihmetellään, minkä takia hallitus ei ota oppositiosta oppia siihen, miten vastataan tähän kasvavaan alijäämään. Jos me ottaisimme teiltä oppositiosta oppia ja peruuttaisimme työmarkkinatoimissa, peruuttaisimme leikkauksissa, säästöissä, niin alijäämään olisi syvempi kuin mitä se nyt on, tämä surullinen luku. Se alijäämä olisi vielä syvempi, ja se tulisi kasvamaan vielä kovemmalla kulmakertoimella, jos teiltä otettaisiin oppia. Eli toivoisin, että teiltä saataisiin kirstusta siihen, mistä me voisimme tehdä lisäsäästöjä, mistä voitaisiin tinkiä ja mistä [Puhemies koputtaa] voitaisiin saada lisätuloja. Jos te kannatatte [Puhemies koputtaa] veronkorotuksia duunareille, [Puhemies koputtaa] esittää se rehellisesti ääneen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra, olkaa hyvä.

14.49 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia eduskunnalle puheenvuoroista lisätalousarvioesitykseen liittyen.

Hallitusohjelman kirjaus siitä, että hallitus tällä kaudellaan vakauttaa velkasuhteet — me pidämme siitä kiinni. Ymmärrän, että täällä nyt katsotaan näitä uusia lukuja ja sanotaan, että me emme pidä tästä tavoitteesta kiinni, mutta juuri siksi me olemme tässä lisäsäästökierroksella. Juuri siksi hallituksen ryhmä on neuvotellut viikkokausia, juuri siksi meillä on jännittävät kaksi viikkoa edessä ja kehysriihi, joka tulee olemaan poliittisesti hyvin vaativa, koska me pidämme kiinni hallitusohjelman kirjauksesta velkasuhteen vakauttamiseksi.

Hallitusneuvotteluiden aikaan valtiovarainministeriön tarjoamat luvut näyttivät, että kuuden miljardin sopeutus riittää tähän tavoitteeseen ja alijäämätavoitteeseen maks. miinus yksi prosentti per bkt, mutta hyvin pian jo budjettiriihen aikaan, ja mitä pidemmälle on tultu, näyttää selvältä, että näin ei ole. Juuri siksi hallitus tekee lisätoimia. Se ei ole lainkaan itsestäänselvää. On paljon todennäköisempää, että täällä istuisi hallitus, joka ei tekisi lisätoimia siitä huolimatta, että luvut menevät huonompaan suuntaan. Se selittäisi, että tilanne on muuttunut, emme pysty enää pitämään kiinni hallitusohjelman tavoitteista. Tämä hallitus ei tee niin, vaan se pitää niistä kiinni lisäsopeuttamisella, ja me pidämme kiinni hallitusohjelman kirjauksesta.

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

Arvoisa puhemies! Verotukseen liittyen esitettiin monia puheenvuoroja. Kuten jo avuksessani kerroin, niin kehysriihessä tullaan tekemään veronkorotuksia, mutta se syy, miksi meidän verotuotto nyt erityisesti tässä suhdanteessa on vähentynyt, ei liity hallitusohjelmassa tehtyyn varsin stabiiliin veropolitiikan linjaan. Kyllä, me laskemme joitakin veroja, nostamme joitakin, mutta yleislinja on hyvin tasainen. Ja kuten sanoin, niin nyt veronkorotuksia on tulossa.

Suurin syy verotuoton merkittävään laskuun liittyy fossiilisista polttoaineista saatavan verotuoton vähenemiseen erityisesti liikenteen sähköistymisen johdosta, mistä sitten voidaan päätellä, että myös tähän liikenteen sähköistymiseen täytyy löytää veroratkaisuja enemmin tai myöhemmin.

Verotuotot, mitkä ovat erityisesti alentuneet, mitkä tästä esityksestäkin käyvät ilmi, ovat arvonlisävero, ansiotulo- ja pääomaverot ja yhteisövero, ja tietenkin tämä suhdanne siinä erityisesti vaikuttaa.

Samaan aikaan oppositiosta esitetään huolta näistä luvuista ja esitetään, että talouspolitiikalta on mennyt pohja. Huomauttaisin, että me laskemme nimenomaan nettomenojamme eli me teemme jo hallitusohjelman mukaisia ja vielä lisää on tulossa suoria leikkauksia. Eli tämä kokonaisuus, josta te katsotte näitä alijäämälukuja, ei liity siihen, ettemme tekisi toimia, vaan se liittyy yleisesti tähän tilanteeseen. Hallituksen lukuja heikentävät erityisesti hyvinvointialueiden kasvaneet alijäämät. Ne ovat huomattavasti suuremmat kuin te laakia säättäessänne osasitte tai ainakaan halusitte kuvitella. Vastaavasti ne ovat suuremmat kuin vielä jokin aika sitten näytti. Lisäksi turvallisuustilanne niin rajoilla kuin muuallakin, Ukrainan tukeminen ja niin edelleen lisäävät näitä menoja.

Arvoisa puhemies! Moneen kertaan olen täällä vastannut suhdanteen aiheuttamaan työttömyyden kasvuun, toisaalta hallituksen tekemien rakenteellisten, suurten uudistusten vaikutuksiin. Nämä kaksi asiaa pitää erottaa toisistaan. Jo nyt eduskuntaan annettujen tai täällä olevien toimien arvioitu työllisyysvaikutus on yli 74 000. Tämä tarkoittaa lukemaa suhdanteen yli, eli me tavoittelemme rakenteellisia positiivisia vaikutuksia. Suhdanteet tulevat ja menevät. Nyt me olemme vaikeassa tilanteessa, mutta siitäkin huolimatta hallitukselta vaaditaan näitä uudistuksia.

En vastaavasti aivan saanut kiinni siitä, mitä edustaja Joonas Räsänen vaati näillä suhdanteisiin reagoivilla toimilla. Olisitteko te siis esittänyt rakennusalaan eli siis lisää menoja [Välihuuto] — selvä — vai veronkorotuksia? En oikein ymmärtänyt puheenvuoron yhteydessä, mitä sillä olisitte halunnut kertoa. [Välihuutoja vasemmalta]

Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti vielä muista. Kyllä raja-aita pyritään rakentamaan mahdollisimman pikaisesti. Se on Rajavartiolaitoksen oman toiveen mukaista ja auttaa torjumaan laitonta maahantuloa. Toki oleellista kaikesta on toimivaltuuksien varmistaminen niin, että uuteen tilanteeseen voidaan reagoida. Ja kyllä, Euroopan unionin kanssa käydään jatkuvasti keskusteluja siitä, että ulkorajan suojaaminen on koko unionin asia ja tähän tarvitaan rahoitusta myös muualta. Tällä hetkellä voimassa olevat instrumentit eivät mahdollista varsinaisen raja-aidan tukemista, toisaalta kylläkin eräänlaista teknistä rajavalvontaa ja muuta infraa, jota on käytettykin.

Arvoisa puhemies! Ihan loppuun vielä lyhyesti: Kun edustaja Oskari Ovaska nosti esille sen, miten saisimme positiivisia asioita ja jonkin verran luottamusta lisättyä tässä vaikeassa tilanteessa, niin nostan muutaman huomion. Inflaatio on selvästi hidastunut. Suomessa se on jo huomattavankin alhaista verrattuna moneen Euroopan unionin maahan. Vastaavasti näyttää siltä, että EKP pääsisi laskemaan ohjauskorkoja kesällä, millä sitten toivottavasti

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

tulee olemaan varsin välitön positiivinen vaikutus Suomenkin talouteen. Vastaavasti palkansaajan ostovoima selvästi paranee, reaaliensiot paranevat huomattavan pitkän tarpomisen jälkeen, ja uskotaan, että tällä luottamuksen kasvulla ja kulutuksen helpottumisella on vaikutusta myös investointipuolelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan vielä ministereiden puheenvuorot tähän perään. — Ministeri Multala, kolme minuuttia.

14.55 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Olen syvästi järkyttynyt kotikaupungissani Vantaalla Viertolassa tapahtuneesta kouluampumisesta tänään, ja haluan myös omasta puolestani ilmaista syvimmit osanottoni menehtyneen lapsen omaisille ja läheisille sekä kovasti voimia vakavasti loukkaantuneiden lasten kaikille omaisille ja läheisille. Kriisiapua on saatavilla kaikkien vantaalaisten koulujen oppilas- ja opiskeluhuollon kautta sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kriisi- ja sosiaalipäivystyksestä. Toivottavasti kaikki vanhemmat voivat myös kotona keskustella omien lastensa kanssa, sillä nyt tarvitaan turvallisia aikuisia.

Tästä lisätalousarviosta kysyttiin, mitä panostuksia tulee. Tässä oli mahdollisuus käyttää nyt pieni summa jakamattomia veikkausvoittovaroja. Tällainen mahdollisuus tulevaisuudessa ei enää ole käytettävissä, sillä veikkausvoittovarat tuloutetaan valtion talousarvioon, ja kaikki kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimen määrärahat jatkossa tulevat budjettimäärärahoista.

Mutta tässä tilanteessa, jossa määrärahat ovat muutenkin tiukalla ja suunnittelemme myös lisäsopeutustoimia, on hienoa, että voimme kahta merkittävää rakennushanketta edistää tällä lisätalousarviolla. Näistä toinen on Tampereen Teatterin peruskorjaus. Rakennus on erittäin huonossa kunnossa, ja valtion rahoitus mahdollistaa nyt tämän peruskorjauksen aloittamisen. Toinen hankkeista on Vantaalla sijaitseva Suomen Ilmailumuseo, joka on valtakunnallinen vastuumuseo. Sen nykyiset tilat ovat tulleet käyttöikänsä päähän. Ja tämän määrärahan turvin, jota tässä lisätalousarviossa nyt esitetään myönnettäväksi, voidaan käynnistää uuden Ilmailumuseo-rakennuksen rakennustyöt.

Tämän lisäksi tässä jää vielä kohdentamattomia määrärahoja kohdennettavaksi investointihankkeisiin muualla Suomessa, ja näistä tehdään päätöksiä myöhemmin tämän vuoden aikana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Bergqvist, kolme minuuttia.

14.58 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist: Arvoisa puhemies! Tänään on ollut hyvin järkyttävä päivä, ja lämmin osanottoni kaikille uhreille ja läheisille. Ajatukset ovat tänään heidän luonaan.

Tässä on siis kyse palautuneista, käyttämättömistä rahapelitoiminnan tuotoista. Olen hyvin iloinen siitä, että pystymme nyt panostamaan tammöiseen nuorisopakettiin ja myös urheilupakettiin.

Tähän nuorisopakettiin on myönnetty jo reilu kolme miljoonaa euroa, ja se menee etsivään nuorisotyöhön ja nuorten työpajatoimintaan. Tämä on erinomainen asia. Tiedetään, että tarve siellä on iso ja näillä toimenpiteillä pystymme auttamaan nuoria entistä paremmin.

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

Mutta tarvitaan myös yhteisöllisyyttä ja turvallisia aikuisia, niin että meidän lapset ja nuoret voivat hyvin, ja sen takia tämä urheilupaketti on myös erittäin tärkeä. Tässä myönnetään rahaa suurtaapahtumiin, missä meillä on fokus nimenomaan nuorten tapahtumissa — se on erinomainen asia — ja myös seuratoiminnan tukemisessa, mikä tarkoittaa sitä, että annamme lapsille ja nuorille enemmän mahdollisuuksia harrastaa. Siellähän on sitä yhteisöllisyyttä ja myös turvallisia aikuisia, joita tarvitaan, ja varsinkin nyt.

Panostetaan myös huippu-urheiluun, niin että ne huippu-urheilijat, jotka lähtevät nyt kesäolympialaisiin ja tuleviin talviolympialaisiin, pystyvät panostamaan entistä enemmän niihin tuloksiin.

Se, mikä on myös erinomainen asia, on se, että myös yhdenvertaisuutta edistetään liikunnassa ja urheilussa. Tähän myönnetään rahaa myös maahanmuuttajataustaisille, vammaisille ja muille vähemmistöihin kuuluville lapsille ja nuorille, että hekin voivat harrastaa tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja sitten mennään varsinaiseen puhujalistaan. — Edustaja Joonas Räsänen.

15.00 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Todella käsittelemme lisätalousarviota erityisen murheellisenä päivänä, jolloin varmasti meillä kaikilla ajatukset ovat jossain muualla kuin näissä asioissa, uhrien ja muiden henkilöiden, omaisten ja läheisten tukena, jotka tänään ovat tuon järkyttävän tapahtuman tuolla Vantaalla joutuneet todistamaan.

Arvoisa puhemies! Kun nyt kuitenkin asialistalla on käsittelyssä lisätalousarvio, niin on syytä seuraavaksi uppoutua siihen. Totesin tuossa debatissa, että tämän lisätalousarvion surullisin luku on todella tuo 12,9 miljardia euroa. Se on siis tämän hallituksen ensimmäisen kokonaisen toimintavuoden velkasaldo. Vaikka useat hallituspuolueet ennen vaaleja totesivat, että nyt on oikea aika lopettaa velkaantuminen, niin tosiasia kuitenkin on, että tämän hallituksen kaudella velkaantuminen on kiihtynyt.

Arvoisa puhemies! Mennään nyt tähän seuraavaksi surullisimpaan lukuun tässä lisätalousarviossa eli nettolainanoton tarpeen lisääntymiseen puolelatoista miljardilla eurolla ja niihin syihin, jotka täällä taustalla ovat. Aivan kuten valtiovarainministeri täällä jo omassa puheenvuorossaan totesi, niin pitkältihän tässä kyseessä ovat jo ne seikat, jotka olivat tiedossa jo viime vuoden puolella. Siis viime vuoden puolella oli selvää — niin useat ennustelaitokset jo aikaisemmin ja valtiovarainministeriökin sitten joulukuussa totesivat — että talouden kuva synkkenee ja verotulokertymä sakkaa. Talouden kuva synkkenee, verotulokertymä sakkaa.

Kun viime syksynä tässä salissa käsitelimme perinpohjaisesti valtion tämän vuoden talousarvioesitystä, niin silloin jo kysyimme, tulisiko nyt tähän uuteen tilannekuvaan reagoida jollakin tavalla, siis siihen, että talouskehitys synkkenee, verotulokertymä sakkaa. Muistan, kun valtiovarainministeri silloin itsekkin totesi, että nyt ei ole syytä tehdä minäkäänlaisia korjaustoimenpiteitä, ja tässä nyt sitten ollaan. Senpä takia tässä lisätalousarviossa joudutaan ottamaan nyt uutta velkaa puolitoista miljardia euroa, ja mistä se johtuu? Ensinnäkin siitä, että tähän talouskehitykseen todella ei tehty mitään täsmätoimenpiteitä. Rakennusalan katastrofaalinen tilanne on hyvä esimerkki, ja vähän pahoin pelkään — toisin kuin valtiovarainministeri epäili, että se tässä kesän mittaan jo paranee — että kun katsoo ainakin noiden myönnettyjen rakennuslupien määrää, jossa todellakaan mitään nousua ei ole vielä näkyvissä, niin uskallan väittää, että vaikka korkomarkkinat muuttuisivat ja

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

osaltaan helpottaisivat tilannetta, niin kokonaisuudessaan kriisiä ei todellakaan vielä ole vältetty. Tämän eteen hallitus ei valitettavasti mitään toimenpiteitä tehnyt. Viime syksynä, muuten, kun esitettiin sitä, tulisiko nyt ainakin ARAn valtuuksia kohdistaa tälle vuodelle hieman enemmän, niin hallitushan vastusti tätä. Hallitushan vastusti sitä, että näitä valtuuksia voitaisiin kohdentaa suhdanneluontoisesti tälle vuodelle vähän enemmän.

No, nyt, arvoisa valtiovarainministeri, sitähan te juuri täällä esitätte. Elikkä siinä asiassa, josta me kysyimme täällä jo viime syksynä, voitaisiinko näin tehdä, hallitus nyt sentään tekee, ja tästä täytyy kiitokset hallitukselle antaa, että se edes tähän on reagoinut.

Toinen asia: Hallituksen kasvutoimenpiteet tälle vuodellehan olivat vain ja ainoastaan ne toimenpiteet, joita sosiaaliturvan puolella on tehty, elikkä sosiaaliturvaa on lähdetty leikkaamaan. No, on täysin selvää, että tällaisessa suhdannetilanteessa, jossa me tänä vuonna olemme, niillä toimenpiteillä ei niitä kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja saada. Suurimman hallituspuolueen ryhmäpuheenjohtajahan todella viime vuonna lupasi, että hallituksen toimenpiteillä pelkästään siis tälle vuodelle tulee 60 000 uutta työpaikkaa, siis 60 000 uutta työpaikkaa tälle vuodelle. Nyt elämme huhtikuuta. Näitä työpaikkoja ei näy eikä kuulu. Miksi? No juuri siksi, että kaikki tietävät, että tässä suhdannetilanteessa ne toimenpiteet, joita on tehty, eivät tule tuottamaan lisätyöllisiä.

Siinä valtiovarainministeri on aivan oikeassa, että kun asiaa tarkastellaan sitten yli ajan, niin tilanne on varmasti toinen. Ja siitä syystä, arvoisa puhemies, nyt joku toimenpide, joka hallituksen suhdannepoliittisesti olisi kannattanut jättää tekemättä, oli esimerkiksi nämä suojaosien poistot. Nyt jo me näemme, että nämä suojaosien poistot niin asumistuessa kuin työttömyysturvassa johtavat siihen, että osa-aikatyön vastaanottamisen kannusteet romuttuvat, ja sitä kautta ne tulevat merkitsemään suuria ongelmia myös meidän työllisyyden kasvulle, koska viime vuosina työllisyyden kasvusta suuri osa on tullut juuri osa-aikatyön yleistymisen kautta. Jo näillä muutamillakin toimenpiteillä hallitus olisi voinut helpottaa talouskehitystä tämän vuoden osalta, jolloin varmastikaan tuloarvion tippuminen ei olisi ollut niin paljon.

Arvoisa puhemies! Sitten tämä toinen puoli, jos mennään tähän puoleentoista miljardiin: Hallitus on itse asiassa rapauttanut omilla toimenpiteillään tätä tuloarviota tälle vuodelle useammalla sadalla miljoonalla eurolla. Valtiovarainministeri on oikeassa siinä, että kun katsotaan hallituksen veropolitiikkaa koko kehyskauden osalta, niin me tulemme siihen johtopäätökseen, että kysymys on aika lailla plus miinus nollasta, niin että siellä josain kevennetään, jossain sitten kiristetään. Mutta tälle vuodellehan hallituksen omat toimenpiteet tosiasiallisesti johtivat siihen, että meidän tuloarviot ovat kehittyneet negatiivisesti, mikä nyt sitten myös tämän yleisen taloustilanteen johdosta entisestään tässä sakkaa. Ja senpä takia olisi ollut syytä toimia niin kuin useat asiantuntijat jo viime syksynä ehdottivat, että tätä tulopuolta olisi ollut syytä käyttää jo silloin valtiontalouden tasapainotuksessa, jolloin oltaisiin varmasti oltu myöskin huomattavasti uskottavammissa tilanteessa ja lähtötaso tulokertymän osalta tälle vuodelle olisi ollut huomattavasti korkeampi, jolloin myöskään tällainen mahdollinen suhdanteista johtuva tiputus ei olisi tarkoittanut automaattisesti puolentoista miljardin uutta velkalisäystä.

Arvoisa puhemies! Loppuun täytyy todeta, että tämä julkisen talouden tilanne on eittämättä varsin vakava. Tästä ei selvitä ilman uusia menosäästöjä, uusia veronkorotuksia ja totta kai niitä toimenpiteitä, joilla talouden kasvua pyritään vauhdittamaan tulevina vuosina. Mutta sitä nyt ainakin toivon, että hallitus omilla toimenpiteillään ei entisestään tätä jul-

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

kisen talouden tilannetta heikentäisi, niin kuin se nyt todistetusti on viime vuoden osalta tehnyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

15.08 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Kuten aiemmin on käynyt ilmi, niin tässä lisäbudjetissa kiirehditään itärajan esteaidan rakentamista, ja hyvä niin. Tämä antaa aiheen puhua tässä yhteydessä myös sisäministeriössä viimeisteltävänä olevasta poikkeuksellisesta rajalaista.

Aivan aluksi haluan tästä sanoa, että uskon kaikkien puolueiden ja kansanedustajien suhtautuvan tähän asiaan Suomen ja suomalaisten etu mielessään. Uskon, että saamme tästä asiasta hyvin laajan yhteisymmärryksen, vaikka tuskin yksimielisyyttä, mutta heidänkin kohdallaan, jotka tätä hanketta vastustavat, uskon, että Suomen ja suomalaisten etu on mielessä. Tämä on hyvä tässä todeta.

Itse asiasta pitää sanoa, että ei ole mitään syytä väheksyä diktaattori Putinin johtaman Venäjän häikäilemättömyyttä ja halua ja kykyä aiheuttaa ongelmia Suomelle ja muulle Euroopalle. Tästä on aivan riittävästi näyttöä, ja aivan hirvittävää propagandaa ja hirvittäviä valheita myös Suomesta esitetään jatkuvasti Venäjän mediassa.

Tässä poikkeuksellisessa rajalakihankkeessa on siis kyse nimenomaan ja käytännössä vain siitä vihamielisestä vaikuttamisesta, siitä vihamielisestä hybridivaikuttamisesta Suomea vastaan, siitä kun Venäjä tarkoituksella puskee niin sanottuja turvapaikanhakijoita Suomen rajalle. Tässä laissa on siis kyse nimenomaan tästä ja siitä, miten tätä ilmiötä voidaan torjua. Huoli on kova siitä, että kun lumet sulavat, niin Venäjä meidän maastorajallemme satoja kilometrejä, tuhat kilometriä nimenomaan auttaa ja suorastaan puskee näitä niin sanottuja turvapaikanhakijoita.

Tähän liittyen on kaksi aivan viimeaikaista uutista. Ensinnäkin olemme juuri lukeneet mediasta, että Moskovan valitettavan terrori-iskun jälkeen Venäjä on kolmansien maiden kansalaisia kuljettamassa Venäjältä takaisin lähtömaihinsa. Mutta toiseen suuntaan vaikuttaa se uutinen, että Venäjä on ilmoittanut laajentavansa viisumivapautta useisiin Lähi-idän, Afrikan ja Aasian maihin. Kun nyt tästä maastorajan kautta tapahtuvasta ihmisten puskeemisesta Suomeen on olemassa todellinen riski, on Suomen velvollisuus pyrkiä varautumaan tähän tilanteeseen. Me emme yksinkertaisesti voi seistä tumput suorina. Meidän on varauduttava, vaikka ei olisi olemassa keinoja, joilla tilanteen ollessa päällä pystyttäisiin täysin ja aukottomasti estämään tätä Venäjän manööveriä. Silti on varauduttava ja pyrittävä antamaan tarpeelliset työkalut, joilla ilmiöön voidaan puuttua.

Haluan kuitenkin korostaa, että kun tämä laki toivottavasti säädetään, siinä on luonnollisesti kyse ennen kaikkea tämän ilmiön ennaltaehkäisystä. Siis tavoitteenahan on se, että ei tapahtuisi tätä maastorajan yli turvapaikanhakijoiden puskemista, eli ennaltaehkäisy on tavoitteena. Tavoitteena on lähettää lähtömaihin viesti, että Suomen raja ei ole tässä mielessä auki, tänne ei kannata tässä mielessä tulla. Tarkoituksena on luonnollisesti myös lähettää Moskovaan viesti, että me emme ole kädettömiä tällaisen ilmiön edessä, kun Moskovassa sellaista harkitaan.

Tämä ennaltaehkäisyn tavoite on tietysti ensisijainen. Pitää sanoa, että näiden raja-asemien sulkeminen on myös toiminut ennalta estävästi. Emme me näe tällä hetkellä suljetuilla raja-asemilla Venäjän masinoimia ihmisiä tulemassa väkisin Suomeen. Tämä on tilanne tänään. Voi olla, että huomenna tilanne on jo toinen.

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

Nyt monet sanovat julkisessa keskustelussa, että jos Suomi joutuu säätämään tällaisen poikkeuslain piittaamatta kansainvälisistä sopimuksista, niin se on voitto Putinille, koska silloin Putin ja Venäjä voi — vaikkapa tuonne globaaliin etelään — todistella, että ”katso-kaa, miten kaksinaamaisia nämä länsimaat ovat, korostavat ihmisoikeuksia ja oikeutta ha-kea kansainvälistä suojelua, mutta toimivat toisin”. Tiedätekö, tämä on totta. Kun joudum-me tämmöisen lain säätämään, niin se on jonkinlainen voitto Putinille sekin. Samoin voitto Putinille on se, että osa Suomessa asuvista venäläistaustaisista ihmisistä syyttää tällä het-kellä raja-asemien sulkemisesta Suomen hallitusta, vaikka tilanne luonnollisesti johtuu ni-menomaan Venäjän hallituksesta. Ja sekin on voitto Putinille, jos kovasti ja kiihkeästi oli-simme erimielisiä tästä rajalaista. Toivottavasti emme ainakaan kiihkeästi ja kovasti ole. Mutta näihin puheenvuoroihin haluan vastata: Eikö Putinin ensisijainen voitto olisi kuiten-kin se, että hän onnistuisi tai Venäjä onnistuisi maastorajan yli Suomeen puskemaan sato-ja, tuhansia, ehkä kymmeniätuhansia ihmisiä, jotka muodostaisivat Suomeen tultuaan ai-don ja todellisen uhan Suomen kansalliselle turvallisuudelle? Eikö Putinin voitto olisi se, että näistä ihmisistä sadat tai tuhannet jatkaisivat matkaansa Keski-Eurooppaan ja aiheut-taisivat siellä — myös siellä — ääriryhmien voimistumista, putinististen äärioikeistolais-ten puolueiden kannatuksen kasvamista esimerkiksi Saksassa tai Itävallassa tai Hollannis-sa?

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että tiedän, että tähän lakiin liittyy huomattavia oi-keudellisia ja käytännöllisiä ongelmia. Valtiosääntöasiantuntijat ja kansalaisjärjestöt voi-vat tuoda esiin näitä ongelmia, voivat moittia tällaista lakia siihen liittyvistä ongelmista ja voivat vastustaa tällaisen lain säätämistä. Mutta me päätöksentekijät, hallitus ja eduskunta, me emme voi tyytyä siihen, että luottelemme tähän lakihankkeeseen liittyviä ongelmia. Meidän on tehtävä päätöksiä, joilla me varaudumme tällaiseen edellä kuvattuun tilantee-seen, vaikka totta kai meidän kaikkien toive on se, että kun laki olisi säädetty, sitä ei kos-kaan tarvitsisi ottaa käyttöön.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen.

15.16 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Aivan alkuun haluan minäkin esittää osan-ottoni tässä erittäin järkyttävässä kouluampumistapauksessa menehtyneen uhrin omaisille ja läheisille sekä toivoa voimia ja jaksamista kaikille niille, jotka ovat joutuneet tämän jär-kyttävän tragedian osallisiksi.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää reilut 12 miljoonaa euroa lisää Rajavartiolaitokselle lisätalousarviossaan. Kaikkihan me täällä salissa tiedetään, mistä määrärahan tarve johtuu: välineellistetyt laittoman maahantulon hallintatoimista itärajallamme. Marraskuun puo-lestävälästä alkaen valtioneuvosto on tehnyt useita päätöksiä yhtäältä hallitakseen Suomen ja Venäjän maarajalla tapahtuvaa sääntöjen vastaista maahantulon ilmiötä ja toisaalta pa-lauttaakseen rajalla tapahtuvan liikenteen normaaliksi. Toimenpiteistä on tiedetty synty-vän lisäkustannuksia, ja näitä kustannuksia seurataan. Nyt esitettävät kustannukset ovat syntyneet tammikuun 24 loppuun mennessä. Partiointia maalla, merellä ja ilmassa sekä teknistä valvontaa on lisätty. Tiedustelua, rajavalvontaa ja rikostorjuntaa on tehostettu. Itä-rajalla on rakennettu tilapäisiä esteitä, ja on varauduttu monipuolisemmin erilaisiin tilan-teisiin. Henkilöstökulut muodostavat suuren osan lisäkustannuksista palkkauksineen ja yli-töineen. Nämä ovat kustannuksia, jotka ovat välttämättömiä turvataksemme kansallisen turvallisuuden Suomessa.

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

Tämän lisäksi Rajavartiolaitoksen investointimomentille esitetään lisättävän 74 miljoonaa euroa vuodelle 2024, ja sillä on tarkoitus nopeuttaa itärajan aidan rakentamista. Kyseessä on määrärahan ajoittamismuutos, aikaistaminen vuodelle, jolla ei ole vaikutusta hankkeen kokonaisrahoitustarpeeseen. Rakentaminen lähelle rajalinjaa nostaa kustannuksia sekä hidastaa rakentamista. Tätä hidastumista voidaan estää määrärahan aikaistamisella, jotta tarvittaviin tilauksiin on mahdollista sitoutua. Kaikki toimet, mitä voidaan tehdä nopeuttaaksemme tätä prosessia, ovat järkeviä. On sanomattakin selvää, että itärajan esteitalinja tehostaisi rajaturvallisuuden ylläpitämistä ja hallintaa. Huomiona, että kokonaiskustannuksiin ei esitetä tässä vaiheessa lisärahoitusta, vaan saatua rahoitusta tarkennetaan tarvittaessa myöhemmin talousarvioprosesseissa. Edellä mainitut lisäykset ovat välttämättömiä Suomen kansallisen turvallisuuden turvaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Ukrainan tukemiselle esitetään lisäystä 30 miljoonaa euroa. Ukraina tarvitsee kipeästi ampumatarvikkeita ja kansainvälisen yhteisön tukea. Maailma on muuttunut, ja sen mukana on muututtava. Hallituksen esitys lisätalousarviosta lähtee täältä nyt valtiovarainvaliokuntaan ja sieltä edelleen muun muassa hallinto- ja turvallisuusjaostoon, jossa tulemme kuulemaan tarvittavat asiantuntijat ja tulemme tekemään tarvittavat toimenpiteet. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

15.20 Mai Kivelä vas: Tähän lisätalousarvioon sisältyy yli 44 miljoonan euron tuki turkistarhoille. Turkistarhoille maksettujen korvausten määrä on siis yhteensä jo yli 50 miljoonaa euroa, sillä tarhoille on maksettu ennakkokorvauksina jo 6,3 miljoonaa euroa. Lintuinfluenssan vuoksi määrättiin lopetettaviksi yhteensä lähes puoli miljoonaa eläintä yhteensä 72 tarhalla. Kun katsotaan, mitä turkistarhaus on yhteiskunnalle euroina maksanut, niin päälle voidaan vielä lisätä lähes 33 miljoonan euron koronatuot.

Samaan aikaan veroja ja maksuja koko alasta kertyy valtiolle vähemmän kuin pelkästään näistä influenssatuista. Turkistarhaus on siis muuttunut yhteiskunnalle tappiolliseksi alaksi, johon käytetään enemmän rahaa kuin mitä ala tuottaa. Siksi viimeinenkin perustelu turkistarhauksen puolesta on menetetty, eli sen tuottama taloudellinen hyöty yhteiskunnalle on negatiivinen. Tämä tarkoittaa siis sitä, että käytännössä nyt veronmaksajien rahoilla turvataan tappiollisen alan jatkuminen. Onko tämä oikein, tai onko tämä se, mitä ihmiset Suomessa haluavat? Ei ole.

Siksi onkin syytä kysyä valtiovarainministeriltä: miksi rahat käytetään epäeettisen, kannattamattoman alan tekohengittämiseen eikä oikeudenmukaisen siirtymän mukaiseen luopumistukeen? Tähän asiaan voisi käyttää poliittista harkintaa, vaikka itse tuet toki pitää maksaa, kuten nykylaki vaatii.

Vasemmistoliitto on jo vuosikausia esittänyt turkistarhaajille maksettavia luopumistukia osana turkistarhojen reilua siirtymää. Tarhaajille suunnattava oikeudenmukaisen siirtymän tukipaketti helpottaisi tarhauksen lopettamista ja auttaisi tarhaajia uuden yrityksen perustamisessa, uudelleen kouluttautumisessa tai uuden työn löytämisessä. Jo muutaman vuoden vanhan raportin mukaan turkistarhaus olisi mahdollista lakkauttaa sosiaalisesti kestävällä tavalla. Suomessa suurin osa turkistarhauksen piirissä tekee töitä sivutoimisesti ja osa-aikaisesti. On vain muutama sata ihmistä, joille turkistarhaus on pääasiallinen tulonlähde. Myös moni turkistarhaajia puolustava on sitä mieltä, että tarhaajien kannalta kielto

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

ja siirtymään liittyvät tukitoimet olisivat parempi vaihtoehto kuin tarhauksen hiljainen markkinaehtoinen loppuminen.

Myös tämä nykyinen korvaussysteemi yhdessä alan heikon arvostuksen ja markkinatilanteen kanssa on johtanut hyvin absurdeihin tilanteisiin. Otan esimerkin, jonka kuulin yhdeltä turkistarhaajalta. On käynyt esimerkiksi niin, että lintuinfluenssasta puhtaana pysynyt tarhaaja on joutunut lopettamaan, koska hän ei ole saanut tarpeeksi tuloa omista nahoistaan. Mutta samaan aikaan toinen tarhaaja on saanut näitä lintuinfluenssakorvauksia ja joutunut lopettamaan kaikki omat eläimensä, mutta hän on sitten ostanut tämän puhtaana pysyneen tarhan eläimet ja näin siis pystynyt jatkamaan toimintaansa. Eli puhtaana pysynyt tarhaaja on joutunut lopettamaan, kun taas tämä lintuinfluenssatarhaaja on voinut sitten jatkaa ja ostaa nämä eläimet. Käytännössä siis tämä johtaa nyt siihen, että korvausrahoilla turvataan tätä alan jatkoa. Tämä on tietenkin ihan järjetöntä, että me käytämme kymmeniä miljoonia tämän alan tekohengittämiseen.

Lopuksi vielä, jotta on selvää, miksi alaa niin laajasti vastustetaan: Käytännössä ennen kaikkea sen takia, että kyse on eläinrääkkäyksestä. Tiedän, että moni kollega myös muissa puolueissa tietää tämän, vaikkei sitä haluaisi ääneen sanoa. Eläinten hyvinvointia ei voida mahdollistaa pienissä verkkopohjaisissa häkeissä. Siksi esimerkiksi Suomen Eläinlääkäriliitto on katsonut ja lausunut, että turkiseläinten häkkikasvatus tulisi kieltää Suomessa: "Nykytuotoinen häkkikasvatukseen perustuva turkistarhaus ei mahdollista turkiseläinten lajityypillistä käyttäytymistä. Turkistarhaus on ongelmallista niin eettisesti, eläinten hyvinvoinnin, ympäristönsuojelun kuin zoonoottisten tautien kannalta."

Samaan aikaan, niin kauan kuin turkistarhausta jatketaan, myös tautiriski on olemassa. Ruokavirasto nosti hiljattain omassa raportissaan esiin johtopäätöksensä, kuinka turkiseläinpopulaatiossa voi salakavalasti kehittyä seuraava pandemia esimerkiksi muuntuneen influenssaviruksen myötä. Eli me voimme siis odottaa uusia influenssatapauksia, antaa uusia korvauksia, odottaa mahdollisesti uutta pandemiaa ja sitten ylläpitää koko ajan eläinten kärsimystä, tai me voimme vetää johtopäätökset ja laittaa pisteen tälle menolle, josta ei suoraan sanottuna hyödy enää kukaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

15.26 Timo Suhonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä vedetään nyt liinoja kiinni oikein urakalla, eikä ole kulunut kuin vähän yli puoli vuotta siitä, kun käsittelyyn tuli koko talousarvioesitys vuodelle 2024. Miten ovat voineetkin mennä arviot näin pieleen? Hallitus on keskittynyt vain työntekijöihin kohdistuviin heikennyksiin. Miten voi olla, että täällä hoetaan Ruotsin-mallin perään ja tehdään juuri päinvastoin? Täällä hallitus on tehnyt itsestään työmarkkinaosapuolen, ja jälki on sen mukaista. Työnantajat on ulkoistettu katsoon neuvottelemisesta, ja täällä sanellaan nyt hallitusta myöten, että työntekijän paikka on hallituksen nyrkin ja hellan välissä.

Mistä tämä vastakkainasettelun työmarkkinapolitiikan henki oikein kumpuaa ja ylipäättään vastakkainasettelun politiikan henki? Sitä minä tässä nyt perään. Missä on luottamus ja neuvottelu sekä sopimisen kulttuuri? Juhlapuheissa ja mitään sanomattomissa vienoissa hallitusohjelmakirjauksissa, sanon minä — ei missään muualla.

Moni meistä edustajista on saanut palkansaajilta alueittain Painava syy -vetoomuksen aitojen neuvottelujen aloittamiseksi työmarkkinoilla. Tässä käsissäni olevassa vetoomuksessa, jonka sain Savo-Karjalassa, on allekirjoituksia yli 27 000 työntekijän osalta, ja siinä

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

vedotaan hallitukseen mielivaltaisen politiikan päättymisen puolesta. Ja mikä on vastaus arvon hallitukselta? ”Me emme peräänny.”

Arvoisa puhemies! Tällä politiikalla hallitus ajaa koko Suomen karille ja karkottaa investoinnit Suomesta, aivan kuten te olette, arvoisa hallitus, ajaneet karille tämän vuoden valtiontalouden ja näköjään koko hallituskauteen talouden. Te toistatte mantraa Ruotsinmallista ilman, että olette sisäistäneet siitä yhtään mitään. Te ette ymmärrä, että Ruotsinmallin juju on juuri siinä sopimisessa ja neuvottelussa sekä luottamuksessa. Sen juju on työntekijöiden tulkintaetuoikeudessa riitatilanteissa. Siitä olemme tehneet lakialoitteen teille. Kelpaako se hallitukselle? Ei näköjään.

Arvoisa hallitus, aiotteko härkäpäisesti jatkaa tätä väärää talous- ja työmarkkinapolitiikkaanne? Oletteko siellä hallituksessa sitoneet itsenne kiinni tähän kurituspolitiikkaan ja annatte kuolla Suomesta sen, millä Suomi on rakennettu, eli työllä, työllä ja työllä — ja vielä reilulla työllä ja reiluilla työehdoilla? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

15.29 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen talouden näkymät ovat huonot ja heikot, mutta hallitus tekee kaikkensa, jotta me pärjäisimme ja selviäisimme myös tulevaisuudessa. Julkisen talouden tasapainottaminen on hyvin tärkeä asia, niin kuin myös se, että työn vastaanottaminen on entistäkin kannattavampaa. Kaikilla toimilla, joita hallitus tekee, turvataan hyvinvointivaltion tulevaisuus ja se, että myös heikommista pidetään huolta. Työ on avain hyvinvointiin, ja työ ja työssäolo ennalta ehkäisee pahoinvointia. Työssäkäyvät vanhemmat, nuoret ja opiskelijat kasvattavat yhteiskuntaa ja luovat hyvää. Vetoan kaikkiin lakossa oleviin: lopettakaa lakkoilu. Lomautukset vievät työpaikkoja, eivät tuo niitä. Lakot eivät ole vastaus tämänhetkiseen Suomen tilanteeseen.

Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa nostetaan esille tärkeitä asioita, joihin kohdennetaan sitä vähäistä, mitä valtiolla on antaa.

Suojelupoliisin toimintamenoihin ehdotetaan lisäresursseja, kenttäjohtamisjärjestelmä Kejon jatkokehityshankkeeseen myös. Mikä on tämä Kejo? Kejo on turvallisuusviranomaisten yhteinen kenttäjärjestelmä, jota käytetään muun muassa ensihoidon toiminnoissa. Tieto liikkuu sähköisesti ja on nopeammin saavutettavissa.

Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin ehdotetaan resursseja, ja itärajan esteen rakentamisen nopeuttamiseksi, eli puhumme raja-aidasta. Tämä turvallisuuden edistäminen ja ylläpitäminen liittyen itärajaan on äärettömän tärkeää, ja pidän merkittävänä sitä, että asiaa myös kiirehditään.

Ukrainan tukemiseen esitetään resursseja, 30 miljoonan euron määrärahaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala on tänään tärkeämpi kuin koskaan Vantaan surullisen ampumistapauksen johdosta, josta monet olemme myös esittäneet osanottojamme. Yli kolme miljoonaa euroa liikuntatoimeen ja nuorisotyöhön on iso panostus, ja toivon, että raha kohdentuu sinne, missä sitä tarvitaan, että näemme ja kuulemme nuoret ja lapset ja heidän tarpeensa.

Arvoisa puhemies! Kaikkea ei voida jakaa eikä maailmaa voida syleillä niin, että kaikille annetaan kaikkea. Jaamme vähästä ja teemme kaikkemme, että suomalainen hyvinvointiyhteiskunta säilyy, ja kiitän hallitusta näistä toimista, rajuista ja tiukoistakin. Olette kovan arvostelun kohteena, mutta kyllä ihmiset tietävät, että te teette sen sen takia, että hyvinvointivaltio Suomessa säilyy.

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

15.32 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tahdon myöskin aloittaa puheenvuoroni esittämällä lämpimät osanottoni Vantaan surullisten tapahtumien johdosta.

Hallituksen lisätalousarviota käsitellessämme on jälleen syytä todeta, että Suomen talouden tilanne on edelleen hyvin vaikea. Siksi onkin selvää, että toimenpiteitä valtiontalouden tilanteen oikaisemiseksi tarvitaan. On varmasti meidän kaikkien tavoitteena tässä salissa pyrkiä kohti maan talouden kehityksen kääntämistä kohti parempaa. Toimenpiteitä tarvitaan paitsi lyhyellä aikavälillä, kun talouskasvumme yskii vakavasti, myös pidemmällä aikavälillä syntyvyyden laskiessa jyrkästi ja väestön ikääntyessä voimakkaasti. Näihin rakenteellisiin kysymyksiin on aivan erityisen tärkeää löytää vastauksia pohdittaessa kestävä tietä Suomelle eteenpäin.

Vaikka tavoitetilamme tässä salissa on varmasti yhteinen julkisen talouden saattamisesta kestävämmälle uralle, eroavat kuitenkin keinomme tähän tavoitteeseen pääsemiseksi merkittävästi toisistaan ryhmien kesken. Se on tullut hyvin selväksi kuluneella vaalikaudella tässä salissa käydyissä, ajoittain kiivaissakin, debateissa. Tätä hallituksen lisätalousarvioesitystä lukiessa näyttää yhä selvemmältä, että hallituksen tarjoamat lääkkeet talouden heikkoon tilanteeseen eivät ole puremassa, pikemminkin päinvastoin. Hallituksen leikkauksiin keskittyvällä politiikalla on runsaasti kielteisiä vaikutuksia, eikä aitoja ratkaisuja ongelmiin näytä löytyvän. Velkaantuminen jatkuu ja työttömyys kasvaa hallituksen omalle politiikalleen asettamista hyvistä tavoitteista huolimatta.

Hallituksen kehysriihen ja uusien miljardisäästöjen lähestyessä onkin jälleen paikallaan kysyä: onko hallitus valmis arvioimaan uudelleen politiikkansa kurssia ja korjaamaan sitä? Kehysriihi on jo muutaman viikon kuluttua, ja toivottavaa olisikin, että hallitus löytäisi siellä nyt nähtyä kestävämpiä ratkaisuja talouteemme. Opposition vaihtoehtobudjetit ovat varmasti vapaasti käytettävissä tämän työskentelyn tueksi kehysriihessä. Parempi vaihtoehto on olemassa, ja siihen kannattaa tarttua.

Arvoisa puhemies! Vaikka hallituksen talouspolitiikan suunta on isossa kuvassa pahasti hukassa, niin liittyy nyt käsitellyssä olevaan lisätalousarvioon toki myös paljon kannatettavia panostuksia. Suomen Venäjän vastaisen itärajan tilannetta helpotetaan lisäämällä Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin lisäresursseja. Samoin itärajan esteaidan rakentamiseen kohdistetaan lisärahoitusta tälle vuodelle. Nämä panostukset ja määrärahojen siirrot ovat kansallisen turvallisuutemme kannalta välttämättömiä ja hyvin tärkeitä.

On kuitenkin syytä jälleen muistuttaa viime syksynä valtion vuoden 2024 talousarvion käsitellyssä esiin tuodusta laajasta huolesta liittyen Rajavartiolaitoksen resurssivajeeseen pidemmällä aikavälillä. Rajavartiolaitoksen resurssivaje ei johdu yksin pelkästä itärajan tilanteesta, joka on haastava. Rajavartiolaitoksen resurssivaje uhkaa nousta kehyskauden kuluessa yli 25 miljoonaan euroon, mikäli korjaavia toimenpiteitä Rajavartiolaitoksen perusrahoitukseen ei sitä ennen tehdä.

Eduskunnan hallintovaliokunta kiinnitti huomiota viime syksynä budjettilausunnossaan valtiovarainvaliokunnalle Rajavartiolaitoksen rahoitusnäkyymiin kehyskauden loppupuolella. Valiokunta piti lausunnossaan välttämättömänä, että Rajavartiolaitokselle turvataan riittävät resurssit. Valiokunta myös muistutti Rajavartiolaitoksen roolin korostumisesta etenkin nykyisessä turvallisuustilanteessa, jossa se kohtaa usein ensimmäisenä viranomaisena sekä ulkoisen että sisäisen turvallisuuden uhkia. Siksi rajaturvallisuus, turvallisuus

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

merialueilla sekä alueellinen koskemattomuus on kyettävä varmistamaan kaikkina aikoina. Kannustankin hallitusta laittamaan tämän asian kuntoon jo huhtikuun kehysriihessä.

Itärajan akuutin tilanteen aiheuttamien menotarpeiden kattamisen lisäksi on tärkeää, että Rajavartiolaitoksen resurssit turvataan pitkäjänteisesti. Tähän varmasti yhteistä tahtoa löytyy. Tämä on varmasti asia, jota voimme hyvin yksimielisesti tukea myös oppositiosta käsin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaikkonen poissa, edustaja Harjanne poissa, edustaja Mikkonen, Krista poissa. — Edustaja Viitala.

15.37 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Alkuun lämmin osanottoni tämän päivän surullisten uutisten johdosta kaikille asianomaisille. Tapahtuma nosti pintaan myös omia ikäviä muistojani vastaavasta surullisesta tapahtumasta Raumalta vuodelta 89. Olin silloin myös kuudennella luokalla.

Arvio taloudesta ja veroennusteesta on heikentynyt, minkä vuoksi hallituksen budjetti vuodelle 24 vaatii viilausta. Kun velkaantuminen on tämän hallituksen aikana kasvanut, ei suinkaan laskenut, ja samaan aikaan hyvätulaiset saavat verohelpotuksia, niin onkin pakko kysyä: oliko nyt oikea aika niille verohelpotuksille?

Työmarkkinoista on myös tänään täällä salissa keskusteltu, ja on pakko ottaa esiin, että palkansaajien aseman heikennykset eivät juurikaan paranna julkista taloutta vaan lisäävät työnantajien kassaa, ja herää jälleen kysymys: onko oikeat työkalut nyt käytössä? [Mauri Peltokangas: On!] Maatamme koettelee lakkoaalto. Sekin on tässä salissa tänään otettu esille ja sitä on kovin arvosteltu. Tilanne on kaikille tahoille ikävä, eikä tämmöiseen tilanteeseen kepein perustein mikään taho ryhdy. Tulee kuitenkin muistaa asian taakse, että tapahtumaketjun aloitti yksipuolisesti hallitus taustajoukkoineen sekaantuessaan työmarkkinoihin harvinaisen rajulla tavalla — tavalla, joka muuttaa Suomen työmarkkinoita pysyvästi.

Usein puhutaan työllisten määrän lisäämisestä, mutta minä puhun mieluummin työpaikkojen lisäämisestä. Tarvitsemme lisää työpaikkoja ja niihin ammattitaitoista työvoimaa ja tätä työvoimaa tarvitsemme myös maamme ulkopuolelta. Kokonaisuudessaan on sellainen käsitys jäänyt itselle, että nyt on turhan paljon vääriä työkaluja käytössä talouden tasapainottamiseksi.

Muutama erillinen nosto vielä positiivisessa ja rakentavassa hengessä: Niin kuin tässä edelliseltäkin puhujat ovat nostaneet esille, niin panostukset turvallisuuteen, rajaturvallisuuteen, kulttuuriin sekä Ukrainan tukemiseen tuntuvat tässä vallitsevassa tilanteessa hyvin perustelluilta. Lisäys suojelupoliisille ja Rajalle ja raja-aidan rakentamisen aikaistaminen ovat oikein hyviä toimenpiteitä. Opetusministeriön hallinnonalalta käyttämättömiä rahapelitoiminnan tuottoja 16,5 miljoonaa taiteelle, liikunnalle ja nuorisotyölle on myös varsin kannatettavaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta liikunnan ja urheilun edistämisen momentille myönnettävä reilun miljoonan lisäys on varsin tervetullut, sekä nuorten työpajatoimintaan, etsivään nuorisotyöhön sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyöhön esitettävälle momentille 3 miljoonaa on erittäin kannatettavaa tässä tilanteessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius poissa. — Ministeri Purra, jos haluatte kommentoida, niin olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 28/2024 rd

15.41 **Valtiovarainministeri Riikka Purra:** Arvoisa puhemies! Vielä korostan samaa asiaa kuin edellisessäkin puheenvuorossani, että todella hallitus pitää kiinni hallitusohjelman tavoitteesta velkasuhteen vakauttamisen osalta, ja juuri siksi me olemme tässä tilanteessa, jossa me niitä uusia säästöjä haemme. Voin taata, että opposition ei tarvitse olla huolissaan tästä asiasta.

Vastaavasti haluan korostaa, että on myös mahdollista, että joudumme tälle vuodelle tekemään vielä lisätoimia erityisesti liittyen näihin Euroopan unionin uusiin finanssipoliittisiin sääntöihin, sillä ylitämme tämän hetken arvioiden mukaan sekä tämän että ensi vuoden alijäämärajan. Mikäli nyt jotakin voi ennustaa, niin tämä tulee vielä pahenemaan, mistä saattaa seurata se, että joudumme myös tälle vuodelle tekemään vielä toimia. Mutta nämä asiat tarkentuvat tässä seuraavien päivien ja viikkojen aikana, kun saamme VM:n uusia ennusteita.

Asuntoihin liittyen: Tosiaan korkotukilainojen hyväksymisvaltuutta nostetaan varsin merkittävästi suhdannetoimena. Mutta vastaavasti, kuten jo korostin, edelleen on näitä myymättömiä asuntoja huomattavan paljon ja markkina ei toimi, hintamekanismi ei toimi, hinnat eivät ole laskeneet riittävästi, jotta nämä menisivät kaupaksi. Sikäli kun asuntoja on erityisesti kuumille alueille rakennettu voimakkaalla velkavivulla ja suorastaan kuplassa, niin tämä on sellainen tilanne, että hallitus ei omilla toimillaan, millään erillisillä tukiaisilla, siihen tule enempää vaikuttamaan.

Puhemies! Vielä loppuun tästä lisätalousarviosta tällainen yksi detalji, mihin voi suhtautua joko iloisena tai surullisena: Nimittäin tulopuolella on 50 miljoonan pudotus siitä syystä, että lainojen takaisinmaksussa on ollut pieni ajoitusmuutos. Nimittäin tuo Kreikka maksoi lainanlyhennyksensä vuosien 24—25 osalta jo etuajassa viime vuoden puolella, joten se piti tästä tämän vuoden tulopuolelta vähentää. Eli tämä maa — ei nyt kovin montaa vuotta ole, kun suomalaiset tapasivat käydä siellä nenää nyrpistämässä ja kertomassa, miten julkista taloutta hoidetaan — on nyt kuitenkin kyennyt lainanlyhennyksensä maksamaan hieman etukäteen, ja Suomi on tässä tilanteessa, että meitä uhkaa alijäämämenettely.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till finansutskottet.